

УДК 342.9

DOI 10.37749/2308-9636-2020-6(210)-4

В. В. Посмітна,

аспірант Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНІ ПРИЧИНИ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

У статті досліджені міграційні процеси, що відбуваються останнім часом в Україні. Розглянуті позитивні та негативні сторони міграції як явища. Проаналізовані різноманітні підходи дослідників щодо визначення та класифікації причин міграції. Досліджені сучасні причини трудової, політичної, етнічної, екологічної та освітньої (студентської) міграції; шляхи боротьби з негативними їх проявами, зокрема, тих, що ускладнюють інтеграцію внутрішньо переміщених осіб у місцеву громаду; державні ініціативи, спрямовані на повернення трудових мігрантів до України та їх економічну і соціальну підтримку, соціалізацію та реабілітацію внутрішньо переміщених осіб.

Ключові слова: міграція, причини міграції, вимушені мігранти, добровільні мігранти, внутрішньо переміщені особи.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день міграція є глобальною проблемою ХХІ ст. Питанням її правового регулювання приділяють увагу не тільки на рівні національного, в тому числі українського, а й міжнародного законодавства. Міграційні процеси відбуваються у всіх державах світу, але при цьому причини, які спонукають змінювати тимчасово чи назавжди місце свого проживання та роботи, в кожній державі мають свої особливості. І як наслідок, від різноманітності причин залежить міграційна політика держав.

Актуальність теми. У 2017 р. всі 193 члени Організації Об'єднаних Націй, за винятком США, підтримали Глобальний пакт безпечної, упорядкованої та легальної міграції (The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration). Ця угода стала першим міжнародним договором, який регулює ситуацію з міграцією у світі. Його розробка почалася після того, як кількість мігрантів зросла до 250 мільйонів людей, що становить 3% населення Землі [1].

В останні роки Україна опинилася в складній економічній та політичній ситуації, що, в свою чергу, впливає на міграційні процеси, які відбуваються в на-

шій державі. Так, за оцінками експертів, масштаби тільки трудової міграції в Україні досягли загрозливого рівня для майбутнього української економіки. Частка мігрантів у населенні віком 15—70 років становить 8%. На сьогодні за кордоном постійно працюють близько 3,2 млн українців. А на сезонну роботу за кордон виїжджає від 7 до 9 млн громадян України [2].

Крім того, на початок 2020 р., за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узятю на облік 1 млн 437 тис. 406 переселенців із тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим [3].

Ступінь наукової розробки теми. За часів незалежності сучасні українські науковці, зокрема Бандурка О., Баламуш М., Голосніченко І., Джужа О., Колпаков В., Олефір В. та ін. з різних точок зору вивчали проблеми, пов'язані з міграцією.

Досліджувались питання адміністративно-правового механізму регулювання міграції, міграційних процесів, міграційного режиму, нелегальної міграції, в цілому державної міграційної політики України.

Разом із тим, були проведені дослідження стосовно причин міграції населення, зокрема Бортник М., Макаренком Е., Пилинським Я.

Проаналізувавши наукову літературу та відстеживши останні події в країні, ми вирішили охарактеризувати сучасні причини міграції, що спонукають виїжджати громадян України за кордон.

Мета статті. Проаналізувати сутність та різноманітність сучасних причин вимушеної та добровільної міграції, а також з'ясувати їх вплив на соціально-економічний розвиток українського суспільства та запропонувати шляхи подолання негативних проявів міграції.

Виклад основного матеріалу. Що ж змушує людей покидати країну своєї приналежності? Які причини та фактори виштовхують цілі народи з рідних земель? Та чому ці люди стають мігрантами?

Аналіз міграційних процесів показує, що просторовий рух населення має різні причини: економічні, політичні, соціальні та інші. До значимих чинників міграції Н. Бортник відносить: потребу в трудових ресурсах, демографічну кризу, несприятливу економічну ситуацію, екологічні катастрофи, війни, порушення прав людини, прагнення отримати високооплачувану роботу і постійне місце проживання у комфортнішій за умовами країні проживання тощо. Необхідно також зазначити, що ще у 1994 р. Організація Об'єднаних Націй з-поміж найвагоміших причин, що спричиняють виникнення міграційних потоків з однієї держави в іншу, назвала економічну нерівність, бідність, погіршення умов навколишнього середовища, порушення прав людини, відсутність у певних регіонах світу миру і безпеки [4, с. 34].

Безумовно, причинами наростання обсягів міжнародних міграційних переміщень є, передусім, глобалізаційні процеси в світі. Зняття перешкод на шляху вільної торгівлі, зростання політичної, економічної, соціальної взаємозалежності між державами, інтернаціоналізація науки, освіти, інформації, стрімкий розвиток комунікацій та «безвіз», зокрема,

для України — все це має вирішальне значення для динаміки та обсягів міграції населення.

На наш погляд, міграція є як негативним, так і позитивним явищем. Неможливо стовідсотково сказати, міграція — це добре чи погано, все залежить, відповідно, від її виду та причин, які спонукають людей мігрувати. Крім того, існує взаємозалежність між видом та причинами міграції.

Ми вважаємо, що причини міграції умовно можна поділити на об'єктивні (вимушені мігранти) та суб'єктивні (добровільні мігранти). Важливість такого поділу, на наш погляд, полягає в тому, що визначальним тут є те, чи з власної волі особа стає мігрантом, чи на це впливають процеси та явища, які від неї не залежать.

У проведеному дослідженні Нагорняк Т. Л. міграційні процеси переїзду об'єднує у дві великі групи: добровільні (трудова, навчальна, етнічна, шлюбна, кліматична, договірні міграція тощо); вимушені (екологічні міграції, насильницький виїзд, втеча населення в результаті воєнних дій та міграції з політичних мотивів) [5]. Прикладом останнього може бути міграція із зони АТО та Криму, яка почалася в Україні з 2014 р.

На наш погляд, до об'єктивних причин міграції можна віднести: політичні, етнічні, екологічні. До суб'єктивних причин: економічні, бажання отримати високий рівень освіти, розвиватися, подорожувати тощо.

Складно однозначно визначити причини трудової міграції, виходячи з їх поділу на суб'єктивні та об'єктивні. З одного боку, для потенційного мігранта «бажання кращого життя» може бути віднесено до суб'єктивних причин, але, з іншого боку, якщо держава не створює належних умов та гідного рівня оплати праці — це є об'єктивними причинами.

Як вже зазначалося вище, найбільш масовим і суттєвим явищем для України стала **трудова міграція**. Низький рівень зарплат, тривалий конфлікт на сході країни, девальвація і стійка корупція стали причинами для трудової міграції

українців. Головна причина трудової міграції українців за кордон — низька середньомісячна заробітна плата, яка становить близько 320 доларів на місяць. Для порівняння, у сусідній Польщі цей показник майже у 4 рази вищий.

У непростих економічних умовах, при низьких заробітних платах робота за кордоном стала для українців стратегією виживання. Трудові мігранти, передусім, рухаються в напрямку країн, які потребують робочої сили і спроможні належно її оплатити. Тому найбільше вони прагнуть дістатися розвинених держав.

Згідно з даними Держстату України, основними країнами призначення українських працівників-мігрантів є сусідні країни — Польща, Росія, Чехія, Угорщина. Проте йде активний відтік трудових мігрантів із Росії та Польщі, адже, як відомо, з весни 2020-го р. Німеччина планувала відкрити свій ринок праці для громадян країн за межами ЄС, і чимало українців намагалися потрапити туди. Як наслідок, ООН прогнозує зменшення кількості населення в Україні до 35 млн чоловік в 2050 р. [2].

Крім того, Україні притаманна й внутрішня трудова міграція, але її масштаби не такі значні, як в інших країнах. В Україні у середньому 11—12% зайнятого населення працює в іншому місці, а в Італії, де найменший показник серед європейських країн, — 16%, тоді як в інших країнах ця цифра сягає 80% [6].

Більшість шукачів роботи за межами рідного населеного пункту заради вищої заробітної плати переїжджають до великих міст. Згідно з даними Держстату України наймасовіші потоки внутрішніх мігрантів традиційно прямують до Києва, Львова й Одеси. Найбільше ж утратили людей через міграцію останніми роками Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Вінницька й Черкаська області.

Щоранку сотні тисяч українців вирушають до робочих місць, іноді за сотні кілометрів від населених пунктів, де вони мешкають, а ввечері так само масово повертаються назад. Це так звана «маятникова міграція». У Києві кількість внутрішніх мігрантів з інших регіонів

України оцінюється в 300—400 тисяч. Саме настільки відрізняється число зареєстрованого населення столиці від фактичної кількості мешканців міста.

Крім того, поточний стан сільських територій характеризується високим рівнем безробіття, яке змушує людей переїжджати до міст у пошуках роботи. При цьому офіційна статистика свідчить, що в селі рівень безробіття — 9,7% активного населення, а в місті — 9,5%, тобто розрив мінімальний. Але на практиці, за оцінками експертів, стан речей зовсім інший — села втрачають своє активне населення, а приховане безробіття пояснюється самозайнятістю місцевого населення [7].

Але, незважаючи на певні негативні сторони, внутрішня трудова міграція має й позитивні моменти: зменшує безробіття, задовольняє дефіцит кадрів, сприяє встановленню економічних зв'язків. Працівникам вона приносить вищу заробітну плату, роботодавцям — цінних спеціалістів, а державі — податкові надходження. При цьому усвідомлення того, що трудові ресурси є цінністю, за яку варто боротися, в Україні лише починає з'являтися [6].

Причинами політичної та етнічної міграції можуть бути обмеження або заборона свободи слова, переслідування за політичні переконання, міжетнічна нетерпимість та конфлікти на національному рівні.

Саме тут необхідно згадати про політичних мігрантів з Російської Федерації до України, країн ЄС та США, а останнім часом вже й з Білорусі до Литви та Польщі.

Більше того, переміщення великих мас людей можуть бути викликані рішеннями, ухваленими урядами. Чого варті лише примусові переміщення цілих народів у Радянському Союзі та Китаї в XX ст.? Це стосується, зокрема, кримських татар після II Світової війни.

Вже в XXI ст. незалежна Україна зіткнулася із ситуацією, пов'язаною з окупацією Криму, в результаті якої відбулася не тільки міграція з півострову на материкову частину України, але й

переселення на територію Криму. З початку незаконної анексії з метою зміни демографічну карту, тільки за офіційними даними було переселено понад 140 тисяч громадян Російської Федерації. Але, за оцінками окремих експертів, ці показники ще більші. Так, у березні 2019 р. голова Меджлісу кримських татар Рефат Чубаров заявляв, що «найбільш обережні підрахунки дозволяють припустити, що до Криму з Росії переїхало до 500 тисяч людей». Водночас, за словами лідера кримсько-татарського народу Мустафи Джемілева, російська влада переселила в Крим майже мільйон осіб [8].

Ще в 2006 р. науковці спостерігали повзучий характер територіальної експансії, як в Україні, так і в інших країнах світу. Вони описували її прояв в тому, як держава підтримує родинні етнічно-релігійні групи, які знаходяться на чужій території, будь-якими засобами, сприяючи збільшенню їх чисельності та розширенню території, яку вони займають. Вже тоді науковці вказували на те, що така тенденція може призвести до захоплення частини території іншої країни зсередини [9, с. 33].

До причин **екологічної міграції** слід віднести стихійні лиха, природні та техногенні катастрофи, зокрема повені, землетруси, пожежі, виверження вулканів, тайфуни.

При цьому неможливо не згадати аварію на Чорнобильській АЕС у 1986 р. Тоді відбулась евакуація населення найближчого до ЧАЕС міста Прип'ять та 30-кілометрової зони навколо станції. Як відомо, евакуація та переселення людей, що мешкали на території ураження, спочатку вважалася тимчасовою, та коли було з'ясовано справжні масштаби катастрофи, свої домівки назавжди залишили понад 115 тисяч людей [10].

Для України питання **освітньої (студентської) міграції** є дуже актуальним у наш час. Безкоштовні програми обміну студентів (Flex, Work and Travel), програми міжнародної освітньої компанії DEC по підготовці дітей до навчання в Україні та за кордоном виглядають при-

важливою можливістю для отримання молоддю нових знань, можливістю ознайомитися з культурою інших країн, вивчати мови та отримати досвід щодо покращення шансів на глобалізованому ринку праці.

Проте, чи завжди студенти та їх батьки переслідують вищезазначені цілі? Все більше молоді люди прагнуть отримати вищу освіту за кордоном, та переважна більшість із них розглядає це як крок для отримання посвідки на постійне місце проживання в країні навчання. Приймаючі держави, в свою ж чергу, докладають все більше зусиль для полегшення в'їзду іноземних студентів на їхні території, адже вони чудово розуміють, який культурний та економічний вклад вносить молодь із різних куточків світу.

Необхідно погодитися з тим, що різноманітність вищезазначених причин, які викликають міграцію, породжують множини підходів до вироблення рекомендацій щодо практичного розв'язання міграційних проблем [11, с. 19].

Подолання причин виникнення міграції є одним із пріоритетних положень, закріплених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. У ст. 16 розділу III Угоди визначено порядок співробітництва у сфері міграції, притулку та управління кордонами. Вказана стаття також містить положення про те, що управління міграцією регулюється відповідним законодавством ЄС та чинним національним законодавством [12].

Наша держава має на меті боротися саме з негативними проявами міграції. В 2015 р. було прийнято Закон України «Про зовнішню трудову міграцію», який визначив правові та організаційні засади державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціального захисту громадян України за кордоном (трудо-вих мігрантів) і членів їхніх сімей [13].

А в грудні 2019 р. Президент України Володимир Зеленський оголосив про запуск державної програми «Повертайся і залишайся», спрямованої на повернення трудових мігрантів до України та підтримку їхніх бізнеспроектів. За його

словами, першим етапом буде запровадження доступних кредитів для тих, хто хоче розпочати або розширити власний бізнес [14]. Ця Державна кредитна програма під назвою «Доступні кредити 5—7—9%» почала діяти з 1 лютого 2020 р. Вона сприятиме розширенню діяльності малих підприємств, створенню нових робочих місць, імпортозаміщенню та поверненню трудових мігрантів [15].

Про те, що проблему повернення трудових мігрантів потрібно вирішувати якомога швидше, свідчать прогнози економістів. Для 5—7% зростання ВВП українській економіці потрібно додатково 5 мільйонів працівників та ще близько 2—3 мільйони малих підприємств. Підрахунки експертів свідчать, що з урахуванням нинішніх тенденцій відтоку українців за кордон зберегти позитивну динаміку зростання економіки не вдасться, а досягти показників у 7% ВВП щорічно — тим паче. До того ж, враховуючи інші демографічні чинники, вже у 2025 р. можна очікувати повного краху функціонування системи соціального забезпечення, адже на одного працюючого українця буде троє пенсіонерів.

Попередня влада отримувала користь від трудових мігрантів за рахунок постійного надходження коштів з-за кордону, які вони передавали родичам та близьким до України. Експерти Світового банку оцінили обсяги переказів валюти українськими трудовими мігрантами до України в близько 14 мільярдів доларів. В Нацбанку підраховали, що загалом у 2018 р. українці переказали майже 11 мільярдів доларів. У 2019 р. ця сума оцінюється у понад 12,5 мільярдів доларів [16].

Такі грошові надходження стимулюють внутрішній попит та дозволяють розвиватися торгівлі. До того ж, разом із іншими факторами, надходження коштів стабілізує курс національної валюти.

Однак саме міграція є причиною глибокої кризи на ринку праці, яка насамперед позначається на гострому дефіциті трудових ресурсів. Якраз цю проблему слід вирішувати максимум протягом од-

ного року, інакше перезапустити економіку на нові «рейки» не вдасться [16].

Українські роботодавці констатують, що знайти потрібних фахівців усе дедалі важче. Старе покоління спеціалістів відходить, а молоде — нечисленне через демографічний спад в 1990-х роках. І дедалі менше цінних фахівців залишаються в Україні [6].

Останнім часом в Україні робляться відповідні кроки з метою підвищення заробітних плат робітників та загального становища в сільській місцевості. Так, Стратегія, оголошена в лютому 2020 р. міністром розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, передбачає, що до 2024 р. необхідно відкрити для жителів села більше можливостей для розвитку через залучення прямих інвестицій у сільське господарство, збільшення переліку програм державної підтримки, створення спеціального фонду, бізнес-інкубатори для 5000 учасників, які готові створювати малі та середні підприємства, нові механізми для кооперації, підтримку виробників органічної продукції, заходи об'єднаних територіальних громад для підвищення комфорту жителів. Міністр зазначив, що в сільській місцевості протягом найближчих п'яти років планують створити 200 тисяч нових робочих місць [17].

Гострою соціальною та політичною проблемою для України також стала ситуація з внутрішньо переміщеними особами. У зв'язку з цим, Кабінетом Міністрів України було розроблено та прийнято Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 р. [18].

Відзначаючи позитивні сторони самої розробки та запровадження даної Стратегії, необхідно звернути увагу й на певні недоліки. Варто відзначити загальну тенденцію недотримання строків для виконання заходів, що визначені Стратегією та розробленим відповідно до неї Планом заходів. Більше того, сам План заходів був ухвалений через рік після затвердження Стратегії, незважаючи на встановлений у Стратегії тримісячний

термін. Вказане свідчить про недостатню увагу, що приділяється проблемам інтеграції внутрішньо переміщених осіб з боку органів влади та місцевого самоврядування. Недотримання вказаних строків та ігнорування вимог Стратегії та Плану заходів є передумовою неефективності політики держави щодо внутрішньо переміщених осіб.

Необхідно забезпечити неухильний контроль за дотриманням Плану заходів, постійний моніторинг і оцінювання на рівні регіонів, що має здійснюватися як із боку компетентних органів, так і з боку представників громадянського суспільства, які опікуються проблемами внутрішньо переміщених осіб [19, с. 43].

Підтримуючи вищезазначені державні ініціативи, ми погоджуємося з думкою С. Закірової щодо віднесення до причин, які ускладнюють інтеграцію внутрішньо переміщених осіб у місцеву громаду України, наступних факторів:

— невизначеність правового статусу внутрішньо переміщених осіб. Зазначається, що майже кожна третя родина внутрішньо переміщених осіб (а це, відповідно, понад 400 тисяч сімей) вже двічі і більше змінювала місце проживання;

— упереджене ставлення до переселенців з боку представників міграційних служб і частини місцевого населення [20];

— психологічний чинник процесу адаптації переселенців. Важливою причиною, що спонукає внутрішньо переміщених осіб говорити про готовність до повернення додому, є складність, а інколи навіть неможливість соціальної адаптації на новому місці проживання. Проблеми соціалізації вимушених переселенців, як вважають експерти, суттєво пов'язані з повною невизначеністю майбутнього територій, які вони вважають рідними. Така ситуація формує відповідний стан людини, яка не живе вдома, але і

глибоко не інтегрується у нове середовище через сподівання на тимчасовість свого перебування поза домівкою. Саме ця недоступна наявність створює дискомфорт, змушує людину постійно повертатися думками до власного житла, що на підсвідомому рівні відсторонює особу від нового середовища і заважає соціалізації;

— економічний чинник. Відсутність роботи або робота, яка вимагає нижчої кваліфікації, ніж їхня власна [5, с. 39—40].

Разом із тим, на початку 2020 р. у світі відбулася ситуація, до якої ніхто не був готовий, йдеться про пандемію коронавірусу, котра стала причиною зупинення міграційних процесів майже у всьому світі.

Велика кількість країн світу стали масово оголошувати карантин і вживати підвищених заходів безпеки, зокрема, обмежувати міжнародні перельоти, залізничне й автомобільне сполучення між державами.

Безумовно, ситуація з коронавірусом вплинула на міграційні процеси в усьому світі. Проте, все ж таки, це тимчасове явище, яке не вплинуло на причини, через які виїжджають та стають мігрантами.

Висновки. Підсумовуючи все зазначене вище, на наш погляд, подолання негативних проявів міграції в українському суспільстві має полягати у вдосконаленні правового регулювання міграційних процесів, відродженні зростання економіки України, збільшенні робочих місць із гідними умовами та оплатою праці та відповідним «соціальним пакетом» для працівників, завершенні збройного конфлікту на Сході України, поверненні окупованих територій Україні, ефективній соціалізації та реабілітації внутрішньо переміщених осіб.

Список використаної літератури

1. Міграційний пакт ООН прийняли понад 160 країн. URL: https://dt.ua/WORLD/migraciyniy-pakt-onn-priynyal-ponad-160-krayin-296613_.html.

2. Український трудовий мігрант: вигода сьогодні і колапс вже завтра. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2822268-ukrainskij-trudovij-migrant-vigoda-sogodni-i-kolaps-vze-zavtra.html>.

3. Обліковано 1 437 406 внутрішньо переміщених осіб. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18195.html>.
4. Бортник Н. Спонукальні причини міграції в сучасних умовах / Надія Бортник, Ірина Жаровська, Мар'яна Цьвок // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 884. С. 30—37.
5. Соціально-політичні чинники і наслідки міграційних процесів в Україні 2014—2016 рр. / Т. Л. Нагорняк // Політичне життя. 2016. № 3. С. 32—45.
6. Дмитро Бондаренко. Де в Україні шукають роботу внутрішні мігранти? URL: <https://hromadske.ua/posts/de-v-ukraini-shukaiut-robotu-vnutrishni-migranty>.
7. Земельна реформа має зупинити відтік активного населення із сільської місцевості. URL: <https://www.unian.ua/economics/agro/1953351-zemelna-reforma-mae-zupiniti-vidtik-aktivnogo-naseleння-iz-sil'skoji-mistsevosti-ekspert.html>.
8. Крим сьогодні. За п'ять років окупанти переселили до Криму 140 тисяч росіян. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/16.10.2019>.
9. Макаренко Е. М. Вплив етнічних міграцій на соціальні зміни в країні (західноєвропейський досвід) // Гуманітарний вісник ЗДІА. Київ: 2006. № 27 С. 33.
10. Сергій Пивоваров. 33 роки тому сталася аварія на Чорнобильській АЕС. URL: <http://thebabel.com.ua/texts/29390-33-roki-tomu-stalasya-avariya-na-chornobilskiy-aes>.
11. Пилинський Я. М. Міграція у сучасному світі: до з'ясування причин та наслідків // Політичні реалії — Наукові записки. Т. 69. С. 17—21. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/>.
12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 20.05.2015р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344.
13. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49—50, ст. 463.
14. «Залишайтеся»: Зеленський зробив кредитну пропозицію трудовим мігрантам. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50649205>.
15. Програма «Доступні кредити 5—7—9%»: Милованов розповів, якого ефекту очікувати. URL: <https://uatv.ua/programma-dostupni-kredyty-5-7-9-mylovanov-rozproviv-yakogo-efektu-ochikuvat/>.
16. Олександр Радчук. Повернення трудових мігрантів: що не так робить держава. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/10/18/>.
17. Милованов заявив про суттєве підвищення середньої зарплати у сільській місцевості. URL: <https://p-p.com.ua/news/mylovanov-zayavyv-pro-sutteve-pidvyshchennya-serenoi-zarplaty-u-sil'skii-mistsevosti/>.
18. Розпорядження КМУ № 909-р від 15 листопада 2017 р. «Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року». // Урядовий кур'єр. 20 грудня 2017. № 240.
19. Ірина Лоюк. Регіональні програми інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні у 2018—2019 роках. Звіт за результатами моніторингу. Київ 2018—2019. С. 43.
20. Закірова С. Переселенці у нових громадах: повернутися додому не можна залишитися. URL: <http://www.nbuviar.gov.ua/index.php?option>

References

1. The UN Migration Pact has been adopted by more than 160 countries. URL: https://dt.ua/WORLD/migraciyniy-pakt-oon-priynyali-ponad-160-krayin-296613_.html.
2. Ukrainian labor migrant: benefits today and collapse tomorrow. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2822268-ukrainskij-trudovij-migrant-vigoda-sogodni-i-kolaps-vze-z-avtra.html>.
3. 1,437,406 internally displaced persons were registered. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18195.html>.
4. Bortnyk N. Motivational causes of migration in modern conditions / Nadiya Bortnyk, Iryna Zharovska, Maryana Tsvok // Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series: Legal Sciences. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 2017. № 884. P. 30—37.
5. Socio-political factors and consequences of migration processes in Ukraine 2014—2016 / T. L. Nagornyak // Political life. 2016. № 3. Pp. 32—45.

6. Dmitry Bondarenko. Where are internal migrants looking for work in Ukraine? URL: <https://hromadske.ua/posts/de-v-ukraini-shukaiut-robotu-vnutrishni-mihranty>.
7. Land reform should stop the outflow of active population from rural areas. URL: <https://www.unian.ua/economics/agro/1953351-zemelna-reforma-mae-zupiniti-vidtik-aktivnogo-naselennya-iz-silskoji-mistsevosti-expert.html>.
8. Crimea today. In five years, the occupiers relocated 140,000 Russians to the Crimea. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/10/16/2019>.
9. Makarenko E. M. The impact of ethnic migration on social change in the country (Western European experience) // Humanitarian Bulletin ZDIA. Kyiv: 2006. № 27. P. 33.
10. Sergey Pivovarov. 33 years ago there was an accident at the Chernobyl nuclear power plant URL: <http://thebabel.com.ua/texts/29390-33-roki-tomu-stalasya-avariya-na-chornobilskiy-aes>.
11. Pilinsky J. M. Migration in the modern world: to find out the causes and consequences // Political Realities — Scientific Notes. V. 69. Pp. 17—21. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/>.
12. Association Agreement between Ukraine and the European Union dated 20.05.2015. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344.
13. Law of Ukraine on External Labor Migration // Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR), 2015, № 49—50, p. 463.
14. «Stay»: Zelenskiy made a loan offer to migrant workers URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-50649205>.
15. Program «Available loans 5—7—9%»: Milovanov told what effect to expect. URL: <https://uatv.ua/programa-dostupni-kredyty-5-7-9-mylovanov-rozpoviv-yakogo-efektu-ochikuvat/>.
16. Alexander Radchuk. Return of migrant workers: what is the state doing wrong. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/10/18/>.

Посмитная В. В. Современные причины миграции в Украине: правовой анализ.

В статье исследованы миграционные процессы, происходящие в последнее время в Украине. Рассмотрены положительные и отрицательные стороны миграции как явления. Проанализированы различные подходы исследователей по определению и классификации причин миграции. Исследованы современные причины трудовой, политической, этнической, экологической и образовательной (студенческой) миграции; пути борьбы с негативными их проявлениями, в частности, теми, что затрудняют интеграцию внутренне перемещенных лиц в местную общину; государственные инициативы, направленные на возвращение трудовых мигрантов в Украину и их экономическую и социальную поддержку, социализацию и реабилитацию внутренне перемещенных лиц.

Ключевые слова: миграция, причины миграции, вынужденные мигранты, добровольные мигранты, внутренне перемещенные лица.

Posmitna V. V. Current causes of migration in Ukraine: legal analysis.

The article examines recent migration processes in Ukraine. The positive and negative aspects of migration are considered as phenomena. Various approaches of researchers to the identification and classification of the causes of migration are analyzed. Modern causes of labor, political, ethnic, environmental and educational (student) migration have been investigated.

It was found that Ukraine is characterized not only by external but also internal labor migration, but its scale is not as significant as in other countries.

The causes of political and ethnic migration include: restriction or prohibition of freedom of speech, persecution for political beliefs, interethnic intolerance and conflicts at the national level.

The causes of ecological migration include: natural disasters, natural and man-made disasters, in particular: floods, earthquakes, fires, volcanic eruptions, typhoons.

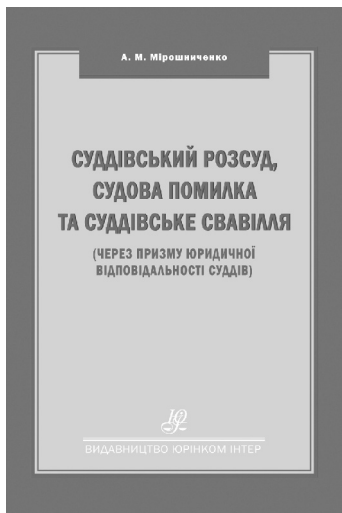
The reasons for educational (student) migration are the acquisition by young people of new knowledge, experience in improving opportunities in the globalized labor market, the desire to stay in the country of study.

The ways to combat the negative effects of migration, in particular those that complicate the integration of internally displaced persons into the local community, have been identified; state initiatives aimed at returning migrant workers to Ukraine and their economic and social support (state program «Return and stay», state credit program «Available loans 5—7—9%») socialization and rehabilitation of internally displaced persons (Strategy for integration of internally displaced persons for the period up to 2020).

It is noted that the coronavirus pandemic has caused the cessation of migration processes almost all over the world, but this is a temporary phenomenon that has not affected the reasons for leaving and becoming migrants.

Key words: migration, causes of migration, forced migrants, voluntary migrants, internally displaced persons.

Мірошніченко А. М.

Суддівський розсуд, судова помилка та суддівське свавілля (через призму юридичної відповідальності суддів): наук.-практ. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 120 с.

ISBN 978-966-667-754-2

Видання присвячено феномену суддівського розсуду, сутність, а головне — допустимі межі якого розглядаються через призму юридичної відповідальності суддів. Як протиставлення допустимому суддівському розсуду розглядаються явища суддівської помилки та суддівського свавілля.

Викладені положення базуються на положеннях правової доктрини, міжнародних стандартів у сфері судочинства, національного законодавства про відповідальність суддів та практики його застосування (насамперед, дисциплінарної) останніх років.